

Maa- ja metsätalousministeriö

Rehuseminaari 2023

Huoltovarmuus ja valmius

Marita Aalto MMM

Huoltovarmuus ja valmius

- koronapandemia, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja NATO-jäsenyys: kriisi- ja huoltovarmuuteen sekä yleiseen turvallisuuteen liittyvät tehtävät lisääntyneet MMM:ssä
- Myös EU tasoisesti meneillään useita kriisivalmiuden lisäämiseen tähtääviä hankkeita, kuten:
  - EU:n elintarviketurvan kriisivalmius- ja kriisinhallinta (The European Food Security Crisis preparedness and response mechanism, EFSCM)
  - CER-direktiivi (Critical Entities Resilience Directive, direktiivi kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä)
  - NIS2-direktiivin (Network and Information Security Directive, verkko- ja tietoturvadirektiivin) päivitys
- Keskeistä alkutuotannon ja erityisesti elintarvikehuollon (ja puhtaan veden) saatavuuden varmistaminen kriisiolosuhteissa

Huoltovarmuus ja häiriötilanne

Huoltovarmuus

- *varautumista* mahdollisiin kriiseihin ja häiriötilanteisiin
- *jatkuvuudenhallintaa* turvaamalla elintärkeät toiminnot, jotta yhteiskunta ja elinkeinoelämä toimivat ja ihmiset voivat turvallisesti elää arkeaan

-Huoltovarmuuskeskus

Häiriötilanne

- uhka tai tapahtuma, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää

- Kansallinen riskiarvio 2018 (päivitys 2023) ja Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (YTS)

- yhteiskunnan normaalista toiminnasta poikkeava uhka tai tapahtuma, jonka estämiseksi tai poistamiseksi saattaa olla tarpeen käyttää viranomaisvaltaa, jota ei olisi tarpeen käyttää, jos tilanne olisi normaali, mutta jossa valmiuslain soveltamisedellytykset eivät vielä täyty (=normaaliolojen häiriötilanne)
  - Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2019:18

MMM:n hallinnonalan häiriötilanteet liittyvät mm. luonnon ääri-ilmiöihin, ympäristöonnettomuuksiin, *vakaviin eläintautiepidemioihin*, vaarallisiin kasvitauteihin ja -tuholaisiin, *elintarviketurvallisuusuhkiin* sekä *alkutuotannon toimintaedellytysten* heikkenemiseen

- YTS:n mukaan MMM:n strategisia tehtäviä ovat tulvariskien hallinta ja patoturvallisuuden valvonta sekä **elintarvike-** ja vesihuollon turvaaminen
  - Elintarvikehuollon turvaamisella varmistetaan valtioneuvoston asettamien tavoitteiden mukaisesti väestön ravinnon saatavuus, laatu ja turvallisuus riittävällä kotimaisella maataloustuotannolla, varmuusvarastoinnilla, kehittämällä tuotantojärjestelmää uusiutuvia ja kierrätettäviä tuotantopanoksia painottavaksi sekä varmistamalla tuotannossa tarvittavien ulkomaisten tuotantopanosten saatavuus

Lainsäädäntö

Laki huoltovarmuuden turvaamisesta 1390/1992

- valtion varmuusvarastointi
- Huoltovarmuuskeskus, sektorit ja poolit

• VN päätös huoltovarmuuden tavoitteista (1048/2018)

- jakso 7.4 ”Elintarvikehuolto”
- tavoitepäätöksen uudistus meneillään (huomioiden VN:n huoltovarmuusselonteon sekä hallitusohjelman)
  - jakso 4.3 Elintarvikehuolto
  - lausuntokierros joulukuu 2023 - tammikuu 2024
  - sidosryhmätilaisuus tammi-helmikuu 2024
  - hyväksyntä maaliskuu 2024

Valmiuslaki (1552/2011)

- poikkeusolojen häiriötilannesäätely
- valmiuslaissa on tällä hetkellä vain yksi suoraan maatalouden tuotantopanosten säännöstelyä koskeva säännös (31 §)
- lisäksi on muiden hallinnonalojen toteuttamisvastuulle kuuluvia säännöksiä esim. sähkön ja kuluttajahyödykkeiden säännöstelystä

31 § [\(8.7.2022/706\)](#)

Maatilatalouden alkutuotannon ohjaaminen ja säännöstely

Maatilatalouden toimintaedellytysten ja elintarvikehuollon turvaamiseksi poikkeusoloissa elinkeinonharjoittaja saa maatilatalouden alkutuotantoa varten myydä tai muutoin luovuttaa valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäviä lannoitteita, rehuja, torjunta-aineita ja eläinten lääkitsemiseen tarkoitettuja lääkkeitä vain sellaiselle maatilatalouden alkutuotannon harjoittajalle, jolla on tämän lain mukainen ostolupa. Maatilatalouden alkutuotannossa käytettävää polttoöljyä saa 3 §:n 1–3 ja 6 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa myydä tai muutoin luovuttaa vain ostolupaa vastaan.

Jos alkutuotannossa käytettävän hyödykkeen hankkiminen edellyttää 1 momentin mukaan ostolupaa, maatilatalouden alkutuotannon harjoittaja saa käyttää tällaista hyödykettä vain elintarviketuotannon turvaamiseksi välttämättömään tuotantoon. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset siitä, millaista tuotantoa kulloinkin pidetään elintarviketuotannon turvaamiseksi välttämättömänä.

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen myöntää ostoluvan. Sitä myönnettäessä otetaan erityisesti huomioon maatilatalouden alkutuotannon harjoittajan aikaisemman tuotannon määrä.

Metsähallituksen hallinnassa olevilla alueilla harjoitettavaan metsätalouteen käytettävistä lannoitteista, torjunta-aineista ja polttoöljystä päättää maa- ja metsätalousministeriö.

Valmiuslain (1552/2011) kokonaisuudistus

Uudistuksella tavoitellaan nykyistä selkeämpää ja toimivampaa lainsäädäntöä:

- vakavien uhka- ja häiriötilanteiden tunnistaminen
- asianmukaiset ja riittävät toimivaltuudet poikkeustilanteiden hallitsemiseksi
- oikea-aikaiset päätökset poikkeustilanteissa

HE 2025 syksy (valmiuslain uudistamistyöryhmä)

Rehulain uudistustarve

- normaaliolojen häiriötilannesäätely
- sitouduttu tarkastelemaan rehu- (ja elintarvike) lain mahdollisia muutostarpeita valmiuslain kokonaisuudistuksen aikataulussa

KIITOS!

